

Nora van Oostrom-Streep

Vooruitziende blik

De afgelopen weken leek de discussie over het 'HEMA-initiatief' zich toe te spitsen op onderdelen als tarief ('75 euro van de 125 is voor de notaris en dat inclusief btw en registratie-recht!!'), geheimhouding ('Het aan- of uitzetten van "vinkjes" om aan de HEMA te melden dat de akte is verleden.'). *Belehrung* ('Je ziet de cliënten pas als zij de keuzes al gemaakt hebben.'). en het aanzien van het ambt ('Het wachten is op de Blokker- en de Lidl-notaris.'). De vraag die in de discussie wel is gesteld, maar toch wat onderbelicht is gebleven, is die welke weg hiermee wordt ingeslagen voor het notariaat in het algemeen.

ALTERNATIEVEN

Er zijn best terreinen te bedenken waarop de notaris zijn academische achtergrond minder kan laten zien dan op andere, maar we moeten ons goed realiseren dat het betitelen van situaties als 'standaard' en van taken als 'commodity's' de inhoud van het ambt drastisch wijzigen. Wat heeft immers de notaris nog te bieden in deze kolkende zee vol concurrerende vissers? Bij veel internetdiensten zijn er immers voldoende alternatieven voorhanden. Makelaars bij koopcontracten, accountants bij estate planning, advocaten bij verdelingsproblemen. En dan heb ik nog niet de internetalternatieven

van 'niet-gelieerde' aanbieders genoemd, die de burger vaak kant-en-klare modellen bieden die rechtstreeks te downloaden zijn. Hier valt tegenin te brengen dat in alle gevallen nog altijd een notariële akte noodzakelijk is, maar dat kan de functie van de notaris terugbrengen tot die van 'eindstempelaar' en bovendien: de akte-eis kan zomaar vervallen. In een omgeving waarin de consument steeds minder wil betalen en door de bomen vaak het bos niet meer ziet, is het zaak het accent te leggen op datgene wat je als *notarieel* jurist toevoegt. Dat kan controle van identiteiten zijn, van wilsbekwaamheid en van paspoorten, maar daar is geen notariële en zelfs geen academische achtergrond voor nodig.

LASTIGE TAAK

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) heeft in deze hele ontwikkeling een lastige taak. Enerzijds is het niet aan de KNB om marktinitiatieven te keuren, laat staan vooraf te verbieden, maar het is wel aan de KNB om de maatschappelijke positie van het notariaat te waarborgen. En nog meer dan dat: om in de gaten te houden waar het notariaat heen gaat. Gaan we naar het aanbieden van commodity's (of gaan anderen dat doen?), waarbij met name (of alleen) de handtekening onder de akte nog de inzet van de notaris

rechtvaardigt? Gaan we naar een situatie waar de notaris vooral als poortwachter en controleur optreedt van identiteiten, paspoorten en wilsbekwaamheid? Of gaan we naar een toekomst waarin de nadruk ligt op het inhoudelijk specialisme, op de onpartijdigheid bij het adviseren of op neutraliteit bij het oplossen van geschillen. Of op alle drie?

KATALYSATOR

Het zijn deze vragen die vooral door het notariaat zelf op korte termijn moeten worden beantwoord. De discussie die het bestuur begin volgend jaar start is een uitgelezen gelegenheid voor de individuele (kandidaat-)notaris om zich daarover uit te spreken. Een verdere, niet te onderschatten factor is, dat het beroep aantrekkelijk moet blijven voor studenten, die – zo is mijn ervaring – vooral uitzien naar het kunnen inzetten van hun juridische kennis, het bedenken van oplossingen, de interactie met de cliënt en het toevoegen van hun expertise. En zo lijkt het 'HEMA-testament' de katalysator voor een versnelde zoektocht naar het antwoord op de vraag die al vele jaren geleden thema was van een Landelijk Notarieel Studenten Congres: '*Quo vadis, Notariatus?*' ■

Reageren? Mail naar n.vanoostrom@knb.nl